

Прогноз фітосанітарного стану та рекомендації щодо захисту основних сільськогосподарських рослин у господарствах Житомирської області у травні 2018 року

Багатоїдні шкідники

При проведенні контрольних весняних розкопок на рослинних рештках кукурудзи виявлено гуїнь **стеблового кукурудзяного метелика**. Загибло гусені взимку (7 - 20%) виявлені на 35 % площ де в минулому році вирощувалася кукурудза . У травні за температури понад 15-16°C гусениці заляльковуватимуться, наприкінці місяця ймовірно розпочнеться літ метеликів.

У посівах озимих і ярих зернових культур, багаторічних трав продовжуватимуть осередково шкодити личинки **чорнишів, коваликів, дротяників, хрущів**. Сівбу потрібно проводити протруєним насінням та витримувати сівозміну (чередування культур). У разі перевищення порогу шкідливості (ЕПШ) ґрунтових шкідників перед сівбою насіння або висадкою бульби чи розсади (для цукрових буряків 1,5-2 екз./м² , соняшнику 3-5 екз./м² , кукурудзи – 3 екз./м² , картоплі та томатів – 5 екз./м²) В якості хімічного методу застосовують Актару 25 WG, в.г., 1,5 г/л води на 250 рослин (замочування коренів розсади томатів, перцю, баклажанів, капусти за експозиції 90-120 хв.), Престиж 290FS, ТН, 100 мл/10 л води (замочування коренів розсади томатів, перцю, баклажанів, капусти за експозиції 6-8 год., в тому числі на присадибних ділянках), Регент 20 G, г., 5-10 кг/га (внесення в ґрунт). Лісові та інші багаторічні насадження від **травневих жуків** та інших видів **хрущів** захищають Фастаком, КЕ (0,05-0,1 л/га) з дотриманням відповідних санітарних вимог.

У другій половині травня за температури повітря 18-20°C відбуватиметься літ метеликів I покоління листогризучих совок – **капустяної, С-чорне, совки-гамми**, інших видів. Регулюють чисельність совок агротехнічними, механічними, біологічними методами. Суттєво обмежують чисельність цих лускокрилих комах яйцеїд-трихограма, яку випускають на початку та під час масового відкладання яєць метеликами совок за наявності 0,4-0,6 яйця шкідника на 1 м² . У посівах цукрових буряків, соняшнику, озимої пшениці, багаторічних трав, за кількості до 30 яєць на 1 м² , норма випуску трихограми становить 30 тис. самиць на 1 га, а за 30 і більше яєць на 1 м² . Також застосовують хімічні препарати такі як: Фастак, КЕ, 0,1 - 0,15 л/га, Альтекс, к.е., 0,1 - 0,15 л/га, Данадим Мікс, КЕ .1 л/га, Дімілін, з.п., 0,08 - 0,12 кг/га, Енжіо 247 SC, к.с., 0,18 л/га, Матч 050 EC, к.с., 0,4 л/га, Ф'юрі, в.е., 0,1-0,15 л/га Номолт, к.с., 0,3л/га, Проклейм 5 SG, РГ, 0,2-0,3 кг/га, Децис F-Люкс 25 EC, КЕ, 0,3 л/га, Золон, к.е., 3-3,5 л/га, Сумі-альфа, КЕ, 0,2 л/га.

Зернові, зернобобові культури та багаторічні трави

Хлібна жужелиця (турун), личинки якої осередково розвиваються в Житомирській області за чисельності 0,1-2, макс. 3 екз. на кв.м у вогнищах деякий час у травні продовжуватимуть живлення, після чого масово залялькуються. Через 12-14 днів на поверхню вийдуть жуки, які під час наливу зерна будуть пошкоджувати колосся пшениці, жита, ячменю.

Злакові мухи (шведські, гессенська) розвиваються повсюди на зернових колосових культурах продовжуватимуть заселяти та пошкоджувати ярину. Весняне покоління **шведських та гессенської мух** небезпечно для ярої пшениці та ячменю, а шведські для сходів кукурудзи. Пошкодження рослин злаковими мухами спричиняє зниження продуктивної густоти посіву й призводить до кількісних втрат врожаю зерна.

Хлібні блішки, здебільшого смугаста, повсюди заселятимуть всі зернові культури, а посівам ярини можуть нанести відчутної шкоди, передусім, в разі засушливої жаркої погоди у травні. Після бездощів'я **смугаста хлібна блішка** може знищити листову пластинку ослаблених рослин.

Хлібна п'явиця скрізь продовжуватиме заселяти переважно яру пшеницю, ячмінь, овес, пошкодження яких призводитиме до підсихання листя злаків, затримки росту рослин, що, насамперед вірогідно за низької зволоженості ґрунту в травні.

Злакові попелиці розвиватимуться в зернових колосових за теплої, помірно вологої погоди травня, яка сприяє їх масовому розмноженню та підвищеній шкідливості. В останні роки відмічене зростання чисельності **пшеничного трипса**, Харчування **злакових попелиць і трипсів** на зернових культурах викликає зменшення маси зернівки, що призводить до кількісних втрат врожаю пшениці.

На прикінці травня ймовірний вихід та живленням зерном озимих зернових культур **хлібних жуків** (кузька). За посушливої жаркої погоди жуки вилітають раніше, холодної - пізніше. Ці фітофаги масово проявлятимуться в крайових смугах хлібних полів нашої області, де середня чисельність шкідника після перезимівлі становить 0,3-1, макс. 3 екз. на м². Під час формування зерна за наявності 3-8 хлібних жуків на м² посіви обприскують по краю або всуціль поля дозволеними інсектицидами: Актарою 25WG, в.г., 0,1 кг/га, Аріво 25 KE – 0,2 г/кг, Данадим Мікс КМ 0,8-1,5 г/л, Децис F Люкс 25 ЕС KE- 0,3-0,4 г/л, Дорпан 480 ЕС, KE- 0,8-1,2 л/г, Драгун ЕС, KE- 0,8-1,2 л/г, Моспілан,ВП – 0,10 - 0,12 г/кг.

Борошниста роса, септоріоз, бура листові іржа, кореневі гнилі, інші хвороби зернових культур, повсюди розвиватимуться в разі випадання дощів та відповідного температурного режиму, передусім в загущених посівах за високого рівня удобрення азотом. В ярині розвиватимуться вищевказані хвороби та **гельмінтоспоріоз, ринхоспоріоз**, інші плямистості, якими охоплено 0,2-1,5% рослин. Під час цвітіння за оптимальної температури 20-25°C і відносної вологості повітря на пшениці, ячмені, вівсі рослини уражуватимуться **летучою сажкою**. А за підвищеної вологості та низької температури повітря у другій половині вегетації

зернових культур на рослинах розвиватимуться хвороби колоса, зокрема **фузаріоз** та **септоріоз**. Для оздоровлення рослин озимої пшениці в кінці фази виходу в трубку (поява прапорцевого листка) – початок формування зернівки повсюди проти хвороб посіви обприскують фунгіцидами: Абакусом, мк.е, 1,25-1,75 л/га, Альто Супер 330ЕС, к.е, 0,4-0,5 л/ га, Аканто плюс 28, КС, 0,5-0,75 л/га, Амістаром Екстра 280 SC, КС, 0,5-0,75 л/га, Амістаром Тріо 225 ЕС, КЕ, 1,0 л/га, Бампером Супер 490, КЕ, 0,8-1,2 л/га, Вареоном 520, к.е., 0,6-1,0 л/га, Віртуозом, КЕ, 0,4-0,5 л/га, Дерозалом 500 SC, КС, 0,5 л/га, Дітаном М-45, ЗП., 2,0-3,0 кг/га, Імпактом К, к.с, 0,6- 0,8 л/га, Імпактом Т, к.с, 1 л/ га, Рексом Дуо, к.с., 0,4-0,6 л/га, Солігором 425 ЕС, КЕ, 0,7-0,9 л/га, Тілтом 250 ЕС, к.е., 0,5 л/га, Тілтом Турбо 575 ЕС, КЕ, 0,8-1,0 л/га, Топсіном-М, ЗП, 1-1,2 кг/га, Фиталом, РК, 1,5 л/га, Фолікуром 250 EW, EB, 0,5-1,0 л/га, та іншими відповідно Переліку.

Під час сходів та розгалуження гороху розвиватимуться і шкодитимуть **бульбочкові довгоносики**, які перелітатимуть з багаторічних трав за температури повітря 14-17°C. Найбільшої шкоди від жуків слід очікувати за посушливої жаркої погоди. Розвиватимуться і завдаватимуть шкоду посівам гороху **попелиця**, **зерноїд**, **трипс**, інші. В період бутонізації-початку цвітіння проти **горохового зерноїда** (2-3 жука на 10 п.с.), **попелиць** (250-300 екз. на 10 п.с.), **трипса** (2 екз. на квітку), **горохової плодожерки**, **акацієвої вогнівки** (25-30 яєць на кв.м), **горохового комарика** посіви обробляють дозволеними інсектицидами: Актарою 25WG, в.г., 0,1 кг/га, Децисом Профі 25WG, ВГ, 0,04-0,07 кг/га, Карате 050ЕС, к.е, 0,1-0,125 л/га, Карате Зеоном 050CS, мк.с, 0,125 л/га, Золоном 35, к.е., 1,4 л/га (крім зеленого горошку), Данадимом стабільним, к.е., 0,5-1,0 л/га, Бі-58 Новим, к.е., 0,5-1,0 л/га.

Дощова погода та температура 19-28°C у травні сприятиме розвитку **аскохітозу**, **пероноспорозу**, **кореневих гнилей** на рослинах гороху.

Проростаюче насіння і сходи сої пошкоджуватимуться личинками **росткової мухи**, **чорнишів** і **коваликів**, гусеницями **підгризаючих совок**. За теплої помірно вологої погоди сім'ядолями та першою парою справжніх листків живитимуться **бульбочкові довгоносики**, **клопи**, **попелиці**. Підвищена вологість повітря за температури 18-26°C сприятиме розвитку **пероноспорозу**, **аскохітозу**, **альтернаріозу**, **септоріозу**. Низькі температури під час проростання насіння, ґрунтові й повітряні посухи у післясходовий період уможливлуватимуть ураження рослин сої **фузаріозною**, іншими кореневими гнилями.

У фазу 2-6 листочків проти **бульбочкових довгоносиків** (8-15 жуків на кв.м), **люцернового клопа** (2-5 екз. на рослину), **попелиць** (250-300 екз. на 10 п.с.) посіви сої обприскують: Бі-58 новим, к.е., 0,5-1 л/га, Цезарем, к.е., 0,2 л/га.

Багаторічним травам шкодитимуть **бульбочкові довгоносики** за підвищення вологості, коливання температур розвиватимуться **пероноспороз**, **фомоз**, **альтернаріоз**. За надпорогової чисельності фітофагів посіви застосовують Альтекс, к.е., Альфагард 100, к.е. - по 0,1- 0,15 л/га, Альфа-Супер, КЕ, 0,1-0,15 л/га, Біскайя 240OD, МД, 0,25 л/га, Борей, КС- 0,1-0,12 л/га, Вантекс, мк.с.- 0,04-0,06 л/га, Дантоп 50, ВГ, 0,035-0,04 кг/га, Данадим Мікс, КЕ, 1,0 л/га, Децис Профі 25WG, ВГ, 0,07 кг/га, Децис f-Люкс 25 ЕС, КЕ, 0,25-0,5 л/га, Кайзо, в.г.- 0,2 л/га, Каліпсо 480 SC, КС, 0,2 л/га, Карате Зеон 050 CS, мк.с., 0,15 л/га, та інші.

Розвиток хвороб зупиняють: Альтетом 80WP, ЗП, 1,2-1,8 кг/га, Аканто плюс 28, КС, 0,5-0,75 л/га, Амістаром Екстра 280SC, КС, 0,75-1,0 л/га, Штефікуром, КС, 0,5-1,5 л/га (на ярому), Беркутом, КЕ, 1,0 л/га, Дінасті 250, в.е., 1,0 л/га, Дітаном М-45, ЗП, 2,5-3,0 кг/га, Імпактом Т, к.с, 1 л/ га, Містіком Супер, к.е., 1,0 л/га, Пропульсом 250SE, СЕ, 0,8-0,9 л/га, Ридомілом Голд МЦ, в.г., 2,5 кг/га, Фиталом, РК, 2,0-3,0 л/га, Штекером, КС, 0,5-1,5, л/га, іншими фунгіцидами згідно Переліку.

Технічні культури

У травні у період сходів – 2-3 пари справжніх листків цукрових буряків **звичайний і сірий бурякові довгоносики** масово заселятимуть посіви. Жуки паруватимуться та відкладатимуть яйця. Личинки **звичайного бурякового довгоносика** розвиватимуться, харчуючись корінням буряків, а **сірого** – осоту і берізки. Сходи культури також заселятимуть та пошкоджуватимуть **бурякові блішки**. Скрізь за достатньої вологості ґрунту раннім сходам буряків загрожуватимуть **дротяники і несправжні дротяники, личинки хрущів**, осередково у західному регіоні – **бурякова крихітка**. Молоді рослини за теплої вологої погоди, заселятимуть **бурякова листкова попелиця**. Помірний температурний режим сприятиме розвитку личинок **мінуючих мух й молі, щитоносок**. У разі надпорогової чисельності **довгоносиків** **звичайного 0,2-0,3, сірого, піщаного мідляка 0,3-0,5, блішок 3-7, щитоносок 0,7-1,2** екз. на м², посіви обприскують інсектицидами: Версар КЕ- 1г/л, Децис Профі 25WG ВГ- 0,05-0,1 г/кг, Енжіо 247 SC КС -0,18 г/л, Контент 112 SC КС - 0,5-0,6 г/л, Ратибор Біо РК- 0,2-0,3 г/л, Твікс КЕ- 0,8 г/л. та іншими.

На початку заселення **буряковою листковою попелицею** (ЕПШ 5% заселених рослин і відсутність ентомофагів), **мінуючими мухами** (30% заселених рослин і 3-5 личинок у кожній) обприскують крайові смуги, а за потреби все поле дозволеними інсектицидами.

Передусім непротруєні сходи соняшнику повсюди пошкоджуватимуть **дротяники і несправжні дротяники, личинки хрущів**, що може призвести до зрідження посівів. За прохолодної дощової погоди сходи соняшнику, передусім непротруєні, уражуватимуться **гнилями, пероноспорозом**. З хвороб проявлятиметься **несправжня борошниста роса, пероноспороз** проводять обприскування: Аканто Плюс 28, КС, 0,5-1,0 л/га, Амістаром Екстра 280 SC, КС, 0,75-1,0 л/га, Дерозалом 500 SC, КС, 0,5 л/га, Голдазімом 500, КС, 1,5 л/га, Тайтлом 50, в.г., 0,4-0,6 кг/га, Таносом 50, в.г., 0,4-0,6 кг/га, інші препаратами згідно Переліку.

У хмільниках на відростаючих бруньках, молодих пагонах та листках харчуватимуться **люцерновий довгоносик, конопляна блішка, хрущі**. За достатньої вологості ґрунту коріння, переважно в занедбаних плантаціях, пошкоджуватимуть личинки вищезазначених комах, **підгризаючих совок, дротяники і несправжні дротяники**. Молоде листя заселятимуть **хмельова попелиця та павутинний кліщ**. **Несправжня борошниста роса** проявлятиметься

за теплої вологої погоди, уражені нею колосоподібні пагони необхідно видаляти і знищувати.

У плантаціях проводять міжрядні рихлення. Для захисту кореневищ від ґрунтових шкідників вносять аміачну воду 400-500 л/га. Проти жуків **люцернового довгоносика** і **конопляної блішки** (ЕПШ 1-2 і 5-7 екз. на кущ відповіно) застосовують дозволені інсектициди.

Картопля та овочеві культури

Колорадський жук в Житомирській області взимку загинуло 19% шкідника, навесні на картоплянищах нараховується 2-6, макс. 8. У травні **жуки** виходитимуть з ґрунту та заселятимуть сходи картоплі та пасльонових культур. Дружній вихід жуків із місць зимівлі відбуватиметься за умов стійкого потепління та після випадання теплих дощів, коли верхній шар ґрунту буде достатньо зволуженим. За оптимальних умов ($t^{\circ}17-24^{\circ}C$, відносна вологість повітря 60-75%) **жуки** паруватимуться та відкладатимуть яйця, наприкінці місяця виплоджуватимуться личинки та шкодитимуть картоплі й іншим пасльоновим культурам, здебільшого у південних областях.

Ранні сходи картоплі захищають у разі заселення жуком 10% рослин. Захисні заходи проти личинок проводять за масової появи першого – другого віків і чисельності 10-20 екз. на кожній з 8-10% заселених рослин.

Баклажани, помідори, перець та інші пасльонові слід обприскувати при заселенні 5% рослин. Для обробки посівів необхідно застосовувати дозволені до використання інсектициди: Актарою 240SC, к.с., 0,07- 0,09 л/га, Арриво, к.е., 0,1-0,16 л/га, Біскайєю 240OD, МД, 0,2 л/га, Бомбардиром, ВГ, 0,045-0,05 кг/га, Дантопом 50, в.г., 0,03-0,035 кг/га, Моспіланом, ВП, 0,05 кг/га, Ф'юрі, в.е., 0,07 л/га; з біологічних препаратів – Актофітом, КЕ, 0,3-0,4 л/га.

Повсюди капусту, редиску, інші хрестоцвіті культури заселятимуть **хрестоцвіті блішки** (за зиму загинуло 8-25%), шкідливість яких зростатиме за посушливої погоди. Раннім сортам білокачанної та цвітної капусти загрожуватимуть личинки **капустяної мухи**. Осередково розвиватимуться **хрестоцвіті клопи**, **прихованохоботники**, **бариди**, скрізь – гусениці першого **покоління біланів**, **капустяної молі**.

В разі заселення 10% рослин капусти по 3-5 **жуків блішок** або 6-10 яєць **капустяної мухи** на рослину проводять крайові або суцільні обприскування посівів дозволеними інсектицидами: Актарою 240SC, к.с., 0,07-0,09 л/га, Воліамом Флексі 300SC, КС, 0,3-0,4 л/га, Ексірелем, СЕ, 0,25-0,75 л/га, Енжіо 247SC, к.с., 0,18 л/га, Децисом Профі, 25WG, ВГ, 0,035 кг/га, Матчем 050ЕС, к.е., 0,4 л/га, Суперкілом 440, КЕ, 0,45-0,75 л/га, Ф'юрі, в.е., 0,1-0,15 л/га, інші.

Плодові насадження

Повсюди в садах продовжуватимуть розвиватися і завдавати шкоди листкам, квіткам, брунькам і зав'язі **садові довгоносики** (**сірий бруньковий, яблуневий квіткоїд, букарка, казарка**). Довгоносики паруватимуться і відкладатимуть яйця, згодом відроджуватимуться їх личинки. Личинки яблуневого квіткоїда заляльковуватимуться. Через 7 -12 днів виходитимуть молоді жуки, які скелетуватимуть листки та вигризатимуть ямки у зав'язі.

Протягом травня харчуватимуться листками **гусениці золотогоуза, білана жилкуватого, розанової листокрутки, яблуневої молі**, лялькування яких відбуватиметься за теплої погоди в кінці місяця. Переважно в незахищених садах та лісопаркових насадженнях розвиватимуться гусениці **кільчастого й непарного шовкопряда**. Повсюди ймовірно зростання чисельності **сисних шкідників** (**попелиць, кліщів, медяниць, несправжніх щитівок**), які висмоктуватимуть соки молодих листків та пагонів.

Скрізь масово заляльковуватимуться гусениці яблуневої плодожерки, яких навесні нараховувалось 3 - 7 екз. на дерево. За суми ефективних температур 130°C (вище 10°C) відбуватиметься літ метеликів, які активніше відкладатимуть яйця за відсутності опадів і вітру та температури у вечірні години. відроджуватимуться **гусениці плодожерки**. Під час утворення зав'язі у вишні літатиме і відкладатиме яйця **вишнева муха**.

За прохолодної дощової погоди в яблуневих і грушевих насадженнях поширюватиметься **парша**, в кісточкових – **моніліальний опік, кокомікоз, клястероспоріоз, кучерявість листків персика**. Найсприятливіші до ураження **борошнистою росею** яблуні та персика температура 18 – 25°C та високе насичення повітря пароподібною вологою. Рекомендовані препарати для обробки:

Інсектициди: Актара 240 SC 0,14-0,15 г/л, Ателлік 500 ЕС 0,8-1,2 г/л, Моспілан ВП 0,4-0,5 г/л, Препарат 30 В КЕ - 40 г/л.

Фунгіциди: Джерело КС 0,1-0,2 г/л, Косайд 2000 ВГ 2,0-2,5 г/кг, Лінкор КЕ 0,15-0,2 г/л, Топаз 100 WG КЕ 0,3-0,4 г/л, Хорус WG ВГ 0,2-0,3 г/кг.